

مسائل اقتصادی

بانک جدید عایدات در آلمان و اسکناس آن

بقلم آقای عباسخان افشار دکتر در علوم اقتصادی

از آنجا که در نتیجه جنگ عمومی، پنجسالست که پول دولت آلمان در بازار بین‌الملل و در داخله مملکت خود هرساعت تنزل مینماید چنانکه مظنه یک لیره انگلیسی که پیش از جنگ ۲۰ مارک بود، الحال که ما این سطرها را مینویسیم تا ۳۰ بلیون مارک رسیده است، لهذا حکومت آلمان بر حسب اختیارات تامه که یکمناهی پیش، از طرف اکثریت پارلمانی احراز کرده، میخواهد باکمال سرعت بعضی قوانین وضع و پاره‌ای تدابیر فوری اتخاذ نماید. یکی از جمله این تدابیر تأسیس یک بانک عایدات است که امتیاز و حق چاپ و خرج کردن پول اسکناس تازه را خواهد داشت. حکومت آلمان امیدوار است که باین وسیله کار اسکناسهای پیمحل خود را که مجبوراً هر روز در چندین چاپخانه بچاپ رسیده و بیرون میریزد و مقدار آنها تا امروز به ۶۰ تریلیون مارک رسیده بقدر امکان اصلاح و مرتب نماید.

کلیتاً باید در نظر گرفت که تمام قوانین فوق‌العاده و تدابیر فوری و ناگهانی که از روی اضطرار وضع و اجرا میشود خالی از عیوب و محذورات متعدد نخواهد شد چنانکه در عرض یکسال اخیر، حکومت آلمان چندین بار با وضع قوانین سخت و تحمیل مالیاتهای فوق‌العاده و شرایط پیشمار خواسته جلوگیری از خرید و فروش پولهای خارجه بنماید موفق نشده سهلست که اوضاع را

بدتر کرده و پس از چند هفته، خود به لغو کردن آن قانون‌ها و تدابیر مجبور شده است. همینطور سهو و نقصان این بانک عایدات نیز که از اقدامات مجبوری و اضطراری دولت آلمان می‌باشد در آینده یعنی در موقع تجربه و وقوع اشکالات، خودرا نشان خواهد داد.

با وجود این هر کس که از حیات کنونی ملت آلمان مسبوق است باید تأسیس این بانک را تبریک گفته و با کمال میل و رغبت ظهور یک پول تازه را منتظر باشد.

حکومت آلمان با اینکه غرق بحران اقتصادی و سیاسی است باز از تشبث بهر گونه وسایل خود داری نمی‌کند. اصلاح مالیات و مرتب کردن اسکناس آلمان، امروز از بزرگترین مشکلات می‌باشد زیرا که اصلاح تقوید بسته به اصلاح اوضاع اقتصادی است و اصلاح اوضاع اقتصادی نیز بسته به اصلاح تقوید است.

مهمترین اقدام حکومت آلمان درین باب همانا تأسیس بانک عایدات است که ما می‌خواهیم در باره آن چند حرف بزنیم: این بانک اجازه و امتیاز چاپ کردن اسکناس را دارد و سرمایه و تنخواه آن عبارت از کفالت و ضمانت ملاکین و ارباب ثروت و تجارت و صاحبان فابریک می‌باشد بدین ترتیب که این اشخاص یک قسمت از ثروت غیر نقدی خودرا پانک عایدات و اگذار نموده و بدان وسیله هر کدام به اندازه حصه اشتراک خود، شریک بانک شمرده میشود و املاک آنان در مقابل اسکناسیکه این بانک چاپ و خرج خواهد کرد مرهون میماند.

حالا این بانک عایدات بموجب کفالت و ضمانت مزبور فوق و به اندازه آن ضمانت، معادل یک میلیون و دویست هزار

مارك پول تازه و تابتقیمت چاپ و متداول خواهد کرد ولی جان مطلب در اینجاست که آیا این ضمانت تا چه درجه ضامن قیمت این اسکناس خواهد بود و آیا در موقع لزوم میتواند جواب مطالبه گیرنده و دارنده اسکناس را بدهد یا نه؟ یقین است که این ضمانت چیزی خارج از قاعده معمولی میباشد زیرا که معمولاً پول اسکناس يك دولت یا يك بانک در هر موقع حتی در موقع اتفاقات ناگهانی مانند انقلاب و قحطی و جز آنها وقتیکه از طرف دارنده اسکناس ارائه شد آن بانک باید وجه آنرا پردازد و یا تبدیل بهر پول دیگری که دارنده اسکناس میخواهد بکند. در صورتیکه اسکناسهای این بانک عایدات اینطور تامین نشده است زیرا تأمینات این بانک فقط ثروت غیر نقدی یعنی املاک است و فروش آنها بهیچوجه بفوریت سر نمیگیرد و این تأمینات، سیم و زر نیست که مرد بانک تلگراف در بازار بین الملل فروخته پول نقد بکند و جواب مطالباترا بدهد. بدینقرار این بانک در مقابل اسکناسیکه چاپ و خرج میکند غیر از همان کفالت و ضمانت تحریری. وعده و تامین دیگر نمیتواند بدهد.

این نکته را خود مؤسسين بانک و خود حکومت آلمان بخوبی میداند ولی انتشار این اسکناس را يك تنفس موقتی و مصنوعی تلقی میکنند تا دولت آلمان بدین ترتیب قدری وقت و فرصت بدست آورده درین اثنا مالیه و تقود خود را مرتب نموده و با این اسکناسها جلو مردم مقداری پول ثابت و غیر متزلزل بریزد تا قدری افکار راحت شده فی الجمله آسایش و استقرار در معاملات و دز زندگی فراهم آید تا بتدریج با استقرارهای خارجی و با اصلاح مشکلات سیاسی يك موقع محکم و مستقیم برای خود

کسب نماید و بعد از آن این ضمانت ارباب ثروت و این اسگناس را آزاد و جمع کرده مثل سابق مالک رقاب امور خود گردد. این کار چندان سخت نیست زیرا که تمام تنخواه این بانک چنانکه گفتیم یک ملیار و دوست ملیون مارک خواهد بود و این مقدار از نقطه مقیاس دولتی آنقدر زیاد نیست و چندان اهمیت ندارد و دولت آلمان پس از اصلاح کردن مالیه و نقود خود با کمال آسانی میتواند این مقدار اسگناس را خود قبول کرده و ضمانت ارباب ثروت را بخودشان رد نماید.

از طرف دیگر، دولت آلمان تا آن اندازه که ممکنست بوسیله بعضی قوانین ضروری، ضمانت ارباب ثروت نسبت بآنک عایدات و از آنرو نسبت بگیرنده و دارنده اسگناس تحکیم و تامین کرده است از آنجمله یکی اینست این ضمانت ارباب ثروت مقدم بر تمام قروض ایشان میباشد یعنی این صاحبان ضمانت هر قدر قرض داشته باشند این ضمانت مقدم بر آقروض خواهد بود و در موقع لزوم باید اول این ضمانت تهیه و جابجا بشود و بعد از آن قروض دیگر ارباب ثروت پرداخته شود و بدینقرار این صاحبان ثروت، املاک خود را که ضامن اسگناسهای بانک عایدات کرده اند نمیتوانند در کار دیگر و در جای دیگر رهن بگذارند و یا بفروشند.

با همه این تفصیلات چون اوضاع اقتصادی آلمان مربوط به اوضاع سیاسی اوست، باید گفت که مسئله تضمینات جنگ که بنا بقرار داد صلحنامه "ورسای" دولت آلمان باید به دول فاتح پردازد درینباب بی تأثیر نخواهد بود. زیرا که این تضمینات، بیچون و چرا از تمام ثروت ملت آلمان پرداخته خواهد شد و

و قتیکه مسئله تضمینات بمیان بیاید یقین است که ضمانت بانك عایدات در درجهٔ دویم و سیم خواهد افتاد.

ما گمان نمیکنیم که حل مسئله تضمینات باین زودی طوری سخت پیش بیاید که احتیاج به توقیف اموال و ثروت ملی آلمان باشد و گرنه آنوقت یقین است که هیچ چیز باقی نمانده ضمانت ارباب ثروت نیز نسبت بانك عایدات خود بخود لغو خواهد شد. چنانکه وجود مسئله تضمینات جنگ، خود باعث اصلی خرابی و پریشانی مالیات و تقود و سبب تنزل پول آلمان شده، پیش آمد حل اجباری آن هم بکلی، تمام ارکان اقتصاد، تجارت و ثروت مملکت آلمانرا متزلزل و بلکه بکلی نیست و نابود خواهد کرد.

و چون پیشرفت و ترقی کارهای بانك عایدات بسته به آبادی مملکت آلمان میباشد و چون خرابی این مملکت هم باعث خرابی اقتصادی تمام اروپا خواهد شد اینست که دول اروپا بعد ازین بقدر امکان در ظاهر و باطن خواهند کوشید که از خرابی مملکت آلمان جلوگیری بکنند. درینصورت یقین است که ترس و اندیشه جانداشته کارهای بانك عایدات ترقی خواهد کرد. گرچه در ابتدا اسگناسهای این بانك طرف اطمینان مردم نخواهد شد چنانکه رعیت بدون استثناء پول خارجه را پول دولت خود ترجیح داده باز هم در توی جوال غله و در توبره نمك و در گوشهٔ صندوق، دلار آمریکائی و لیره انگلیسی را قایم خواهند کرد. بلی این حس خودپرستی که مخصوص انسانی است درینموقع بدولت و ملت آلمان ضررهای زیاد خواهد رسانید ولی از یکطرف افراد مردم هر روز برای مخارج روزانه محتاج پول

رایج میباشند و پول خارجه این اشکالرا رفع نخواهد کرد و ناچار هر کس خواهی نخواهی مجبور است مبلغی که اقلأً برای مخارج یکماه کفایت کند از اسگناسهای بانک عایدات نگاه دارد. و از طرف دیگر دولت اعلان نموده است که تمام مالیاتهارا بعد ازین باید با این اسگناسها پرداخت. پس درینصورت یقین است که اسگناس تازه هیچوقت از قیمت اصل خود کسر نموده و تنزل نخواهد کرد.

ما امیدواریم که بانک عایدات با بیرون دادن اسگناسهای تازه رواج خود، وسایل فراوانی و ارزانی ارزاقرا فراهم آورده احتیاج ملت را در موسم محصول حبوبات سال تازه تامین بکند.

این اسگناس تازه چنانکه بعضیها تصور میکنند باعث خرابی اسگناسهاییکه دولت آلمان ناچار مانده و چاپ کرده بدست مردم داده است نخواهد شد بلکه سبب بهبودی برای قروض دولت که در هوا معلق مانده است خواهد شد زیرا که ظهور و بروز این اسگناس، بانک دولتی را از چاپ کردن پول کاغذی بی تنخواه باز داشته و این کاغذهای بی محل را که طرف نفرت تمام کره زمین شده است حکومت آلمان بتدریج در مقابل اسگناسهای ثابت و تازه جمع آوری نموده در خزینه دولت ضبط خواهد کرد و بدین ترتیب بقیه آن از تنزل خارق العاده که در تاریخ دنیا تا بحال دیده نشده است محفوظ مانده کم کم ترقی نموده و مثل سابق از نو در انظار مردم دارای يك اعتبار تازه خواهد شد.

برلین ماه نوامبر ۱۹۲۳ — عباس افشار